

Wolność formy

MADI nie jest zamkniętym rozdziałem w historii sztuki, ale międzynarodową ideą twórczą, która pozostaje aktywna i stale odnawiana od osiemdziesięciu lat. Po raz pierwszy pojawił się publicznie w Buenos Aires w 1946 roku wraz z manifestem Carmelo Ardena Quina oraz pracami Gyuli Kosice, Rhoda Rothfussa, Martína Blaszkó i ich kolegów po fachu. MADI narodziło się w czasie, gdy Europa zmagala się z odbudową po zniszczeniach wojennych, a Ameryka Łacińska poszukiwała nowego języka artystycznego. Jego odpowiedź była radykalna: sztuka nie powinna przedstawiać ani naśladować świata, lecz tworzyć autonomiczną, konkretną rzeczywistość.

Przed wszystkim MADI uwolniło obraz od dominacji tradycyjnej, prostokątnej ramy. Nieregularne, wielokątne powierzchnie, wycięte i artykułowane formy, płaszczyzny rozciągające się w przestrzeń, włączenie pustki oraz ruchome lub zmienne struktury reprezentowały znacznie więcej niż formalną innowację. Rama przestała być zewnętrzną granicą, lecz stała się aktywnym elementem kompozycji. Obraz opuścił płaską płaszczyznę ściany, a rzeźba porzuciła swoją zamkniętą, nieruchomą masę. Ruch, transformacja, rytm, światło, kolor i gra stały się istotnymi elementami dzieła sztuki.

MADI nigdy jednak nie dążyło do ustanowienia jednolitego stylu ani sztywnego systemu reguł. Zamiast tego otwierało wolną przestrzeń intelektualną dla myśli geometrycznej. Od samego początku obejmowało nie tylko malarstwo, ale także rzeźbę, architekturę, poezję, muzykę, taniec i teatr. Dzieło MADI to często coś więcej niż obiekt do kontemplacji: można je zmieniać, dotykać lub przekształcać. Zaprasza widza do dialogu i pozwala mu stać się uczestnikiem procesu twórczego. Jego powaga jest nierozzerwalnie związana z zabawą, a geometryczna dyscyplina – ze swobodą wyobraźni.

Carmelo Arden Quin przeprowadził się do Paryża w 1948 roku, włączając idee MADI w dynamiczne nurty europejskiej abstrakcji geometrycznej. Od tego momentu ruch ten zbudował pomost między Ameryką Łacińską a Europą i stopniowo rozwinął się w międzynarodową sieć. Artyści Europy Środkowej nie tylko zaadaptowali MADI, ale rozwinęli je dalej, wykorzystując własne tradycje konstruktywistyczne, kinetyczne, optyczne i konceptualne. W rezultacie MADI mogło zyskać inny głos w każdym kraju i poprzez każdego artystę, zachowując jednocześnie wspólne zasady: formę geometryczną, poligonalność, ruch, zmiany wymiarów i inwencję.

Założone na początku lat 90. XX wieku przez Zsuzsę Dárdai i Janosá Szasza SAXONA, Mobilne Muzeum MADI posiada jedną z najważniejszych kolekcji reprezentujących tę międzynarodową sieć powiązań artystycznych i intelektualnych. Ponieważ nadal nie ma stałej siedziby, sama kolekcja stała się instytucją mobilną, podróżującą z kraju do kraju i z jednej przestrzeni wystawienniczej do drugiej, uwidaczniając zarówno historię, jak i żywą terażniejszość MADI.

Wystawa „Wszechświat MADI 80 – 1946 Buenos Aires – 2026 Łódź” prezentuje wybór dzieł środkowoeuropejskich z kolekcji. Nie jest to pomnik osiemdziesięcioletniego ruchu, lecz raczej dowód na to, że MADI pozostaje żywą, otwartą i przyszłościową ideą artystyczną. To wszechświat, w którym forma nie narzuca granic, lecz nieustannie otwiera drogę ku nowym wymiarom.

Wystawiani artyści: Arden Quin (RO), Antal (SK), Balázs (SK), Bálványos (H), Bányász (H), Belić (SRB), Blaszkó (D), Borzobohaty (PL), Botos (H), Bricelj (SLO), DAI (H), Dobeš (SK), Drugda (SK), Erdély (H), F. Farkas (H), Fajó (H), Franková (CZ), Glass (D), Haász (H), Harasztý (H), Herczegh (H), Hetey (H), L. Horváth (H), Hulík (SK), Iwicki (PL), Joláthy (H), Kelle (H), Kontur (H), Kovács (H), Matzon (H), Olejniczak (PL), Pataki (H), Pál (SLO), Radke (PL), Saxon (H), Somfai (D), Stojna

(PL), Száraz (H), Tóth (H), Zeisel (D)...

Mobilne Muzeum MADI: <http://mobilemadimuseum.hu>

Kurator: Zsuzsa Dárdai, krytyk sztuki

Wystawa czynna: wtorek-sobota, godz. 12-17